

بررسی نقش نور شبانه در فضاهای عمومی از منظر احساس امنیت محیطی بانوان در تبریز (محدوده تپه پرچم پارک ائل گلی، پارک صائب تبریزی، پارک فرشتگان)

ساناز زارع^۱، شبنم رهبر^۲، مهدی سیدالماسی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری موسسه آموزش عالی اسوه معاصر تبریز، ایران، Sanazzare.architect@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری موسسه آموزش عالی اسوه معاصر تبریز، ایران، sh20r@yahoo.com

۳- استادیار موسسه آموزش عالی اسوه معاصر تبریز، ایران، m.seyedalmasi@yahoo.co.uk

چکیده

نور به عنوان یک عنصر ضروری همواره از آغاز زندگی بشر مورد بررسی بوده است. انسان به وسیله نور می‌تواند محیط و اطراف خود را درک کند و نسبت به آن عکس العمل‌هایی از جمله آرامش، ترس، امنیت و ... از خود بروز دهد. نور می‌تواند فضاها را هنگام شب روشن ساخته و فعالیت‌های انسانی را در شب افزایش دهد. فضای شهری به عنوان یک فضای عمومی تاثیر به سزایی در ادراک و رفتار شهروندان دارد که می‌توان به واسطه طراحی مناسب فضا در تعبیه نور مناسب و کافی برای شب، فضا را برای فعالیت شب هنگام گسترده کرد. توجه به نیازهای بانوان در فضاهای شهری به عنوان یک اصل برای دعوت آنان به حضور در جامعه و فضاهای شهری از اهمیت بالایی برخوردار است؛ و از طرفی احساس ترس و عدم امنیت این حضور را کم‌رنگ می‌کند. لذا این پژوهش با روش اقدام پژوهشی و تحلیل نمونه موردی با هدف بررسی نور از منظر امنیت برای بانوان در شب در محدوده جاده تندرستی پارک ائل گلی، پارک صائب تبریزی و پارک فرشتگان و تحلیل محدوده مورد نظر و نظرسنجی از بانوان به نتیجه‌گیری می‌پردازد.

واژگان کلیدی: نور شبانه، امنیت، بانوان، فضاهای عمومی، تپه پرچم پارک ائل گلی، پارک صائب تبریزی، پارک فرشتگان

۱. مقدمه

نور نه تنها ما را قادر به دیدن می‌سازد، بلکه تاثیر به سزایی روی حالات، احساسات، رفتار و سلامت ما دارد [۱]. روشنایی در فضای باز با اهداف امنیت، تفریح، سرگرمی و زیبایی، یک عنصر ضروری جوامع مدرن و متمدن است [۲]. منظر شهری چه در روشنایی روز و چه در تاریکی شب باید دارای شکل و محتوا باشد [۳]. یکی از ابتدایی‌ترین و اصلی‌ترین اهداف نور در فضاهای شهری، ایجاد حس ایمنی و امنیت می‌باشد؛ که با برقراری امکان دید مناسب، از برخورد با موانع و به خطر افتادن جان انسان‌ها جلوگیری می‌نماید. با توجه به تاریک بودن هوا در شب، احتمال ارتکاب جرم و بروز تخریب‌گرایی بیش از سایر اوقات شبانه‌روز است. از طریق روشنایی مناسب فضاهای شهری، می‌توان تا حد بسیار زیادی موجب تقلیل ناامنی در شب شده و به سلامت محیط زندگی کمک نمود. بدیهی است که تصویر ذهنی از شهر دارای حداقل ارتکاب جرم، نه تنها برای ساکنین بلکه برای گردشگران نیز زیباتر و دلپذیرتر است [۴]. اگرچه فضاهای عمومی به منظور استفاده عموم مردم فارغ از جنسیت، قوم و ... ایجاد می‌شوند، ولی زنان، دسترسی محدودتری نسبت به مردان به این‌گونه فضاها داشته و حتی در مواردی به طور کامل از فضاهایی